

Alþingi
Erindi nr. P 140/2606
komudagur 23.5.2012

SIÐMENNT
Félag siðrænna húmanista á Íslandi
Æsuþelli 4, 2F
111 Reykjavík

www.sidmennt.is
sidmennt@sidmennt.is

Umsögn frá Siðmennt þann 18. maí 2012

Mál nr. 736 á 140. löggjafarþingi - ‚Réttarstaða einstaklinga með kynáttunarvanda (heildarlög)‘

Nefnd: Velferðarnefnd

Siðmennt fagnar því að frumvarp um þetta málefni sé komið á borð Alþingis og mælir með samþykkt þess fyrir þinglok. Við skoðun á frumvarpinu voru þó nokkur atriði sem mætti bæta fyrir væntanlega afgreiðslu þess.

Titill frumvarpsins

Orðið kynáttunarvandi er ekki hentugt nafn á upplifun einstaklingsins eins og lýst er í frumvarpinu. Undirritaður hefur heyrt það frá transfólki sem deilir þeirri skoðun að nafnið sé ekki hentugt. Hugtakið virðist gefa til kynna að einstaklingurinn sé í vanda með að átta sig á því hvaða kyni hann tilheyrir. Forsendur fyrir kynbreytingunni, í þjóðskrá og/eða með kynleiðréttandi aðgerð, er að einstaklingurinn sé fullviss um að líkamlega sé hann af öðru kyni en hið líkamlega bendir til.

Málið er hins vegar að hér er um að ræða ósamræmi milli huglægs mats viðkomandi á því hvaða kyn hann telur sig andlega og hvert líkamlegt kyn viðkomandi er þá stundina. Því miður er Siðmennt ekki í stöðu til að leggja fram hentugra hugtak en finnst ekki neitt betra hugtak fyrir afgreiðslu frumvarpsins leggur félagið til að væntanlegum lögum verði breytt þegar betra hugtak liggur fyrir.

Listi yfir kynleiðréttta einstaklinga

Fái einstaklingur sem hefur farið í kynleiðréttindi aðgerð nýja kennitölu er hættu á að við það myndist listi yfir þá einstaklinga sem hafa farið í kynleiðréttandi aðgerðir (og óskað nýrrar kennitölu). Kalli einhver fram lista yfir einstaklinga sem fengið hafa nýjar kennitölur er viðkomandi kominn með lista yfir einstaklinga sem hafa farið í kynleiðréttindi aðgerð. Listinn myndi eingöngu ná yfir einstaklinga sem óskuðu sér nýrrar kennitölu sbr. 3. mgr. 8. gr. frumvarpsins en þar sem engum öðrum einstaklingum býðst til að fá nýja kennitölu er nokkuð öruggt að allir þeir sem eru á listanum hafa farið í gegnum kynleiðréttandi aðgerð.

Heimildin til að afhenda slíka lista er nokkuð opin og er skv. frumvarpinu „stjórnvöld[...] og aðrir aðilar sem starfa síns vegna þurfa að vita tengsl nýju og eldri kennitölunnar“. Upplýsingar eins og þessar munu líklegast falla undir viðkvæmar persónuupplýsingar skv. 8. tl. 2. gr. laga 77/2000 um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga og því ætti að gera miklar kröfur um það hverjir hafa aðgang að slíkum lista enda yrði varla komist hjá því í framkvæmd að mynda einstakan lista yfir kennitöluskipti einstaklinga.

Leggur Siðmennt því til að heimildin til þess að fá nýja kennitölu rati ekki í samþykkt frumvarp, heldur hljóti ítarlegrar skoðunar með persónuverndarsjónarmið í huga og verði bætt við síðar verði niðurstaðan sú að vernd persónuupplýsinga verði fullnægjandi í framkvæmd. Ef ákvæðið ratar samt sem áður í frumvarpið er mælt með því að sett verði upp skylda þjóðskrár til þess að láta vita af þessari vinnslu persónuupplýsinga og þeirri hættu sem það gæti skapað.

Um afturköllun í 11. gr.

Ekki er tekið fyrir er ef umsækjandi hefur fengið nýja kennitölu skv. 3. mgr. 8. gr og leiðréttir kyn sitt til baka í þjóðskrá. Myndi hann hverfa til gömlu kennitölunnar eða fá þá þriðju? Til að tefja ekki frumvarpið að óþörfu mælir Siðmennt með því að veitingu nýrra kennitalna sé einfaldlega sleppt í væntanlegum lögum þar til fullvissa næst á þessu sviði.

Að lokum

Siðmennt ítrekar meðmæli sín um að þetta frumvarp verði afgreitt fyrir þinglok og vonandi með einróma samþykki.

Tillögur að breytingum

3. mgr. 8. gr. skal falla brott.

eða:

Við 3. mgr. 8. gr. kemur nýr málslíður, svohljóðandi: Þjóðskrá skal tilkynna umsækjanda hvaða hópar aðila fái að vita tengsl nýju og gömlu kennitölunnar.

F.h. Siðmenntar

Svavar Kjarrval Lúthersson